

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 423/2013-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. júla 2013 predbežne prerokoval sťažnosti M. V., L., Š. Š., nar..., N., a Š. Š. nar..., N., zastúpených H., s. r. o., B., konajúca prostredníctvom konateľa a advokáta Mgr. P. K., vedené pod sp. zn. Rvp 8846/2013, sp. zn. Rvp 8847/2013 a sp. zn. Rvp 8848/2013, ktorými namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 152/2004 a jeho rozsudkom z 10. júna 2010, postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 471/2010 a jeho rozsudkom z 25. mája 2011, ako aj porušenie bližšie neoznačeného základného práva uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 243/2011 z 11. decembra 2012, a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti M. V., Š. Š., nar..., a Š. Š., nar..., vedené pod sp. zn. Rvp 8846/2013, sp. zn. Rvp 8847/2013 a sp. zn. Rvp 8848/2013 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 8846/2013.

2. Sťažnosti M. V., Š. Š., nar..., a Š. Š., nar..., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 30. januára 2013 doručené sťažnosti M. V., Š. Š., nar..., N., a Š. Š., nar..., N. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorými namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 152/2004 a jeho rozsudkom z 10. júna 2010, postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 471/2010 a jeho rozsudkom z 25. mája 2011, ako aj porušenie bližšie neoznačeného základného práva uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 243/2011 z 11. decembra 2012.

Z obsahu sťažností a zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovatelia sa ako žalobcovia v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 9 C 152/2004 domáhali spolu s ďalšími žalobcami proti žalovaným v 1. rade až 4. rade (Slovenskej republike, Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky; Slovenskej republike, Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky; Slovenskej republike, Ministerstvu financií Slovenskej republiky a Slovenskej republike, Ministerstvu hospodárstva Slovenskej republiky) náhrady škody z titulu nesprávneho úradného postupu. Okresný súd v predmetnej právnej veci rozhodol tak, že žalobu zamietol a žalobcom nepriznal náhradu trov konania.

Proti prvostupňovému rozhodnutiu podali sťažovatelia v zákonnej lehote odvolanie, ktoré odôvodnili tým, *„že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O. s. p. [ustanovenie § 205 ods. 2 písm. a) O. s. p.], konkrétne, že súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, ak aj z dôvodu, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a takisto z dôvodu, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci [ustanovenie § 205 ods. 2 písm. c), d) a f) O. s. p.]“*.

Krajský súd o podanom odvolaní rozhodol rozsudkom sp. zn. 4 Co 471/2010 z 25. mája 2011 tak, že odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil a odporcom náhradu trov konania nepriznal.

Proti rozhodnutiu krajského súdu podali sťažovatelia dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd ako dovolací súd uznesením sp. zn. 3 Cdo 243/2011 z 11. decembra 2012 tak, že dovolanie odmietol a odporcom náhradu trov konania nepriznal.

Sťažovatelia tvrdia, že odvolací súd na ich „*dôkladnú a podrobnú skutkovú i právnu protiargumentáciu*“ neprihliadol a ani sa s ňou v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozsudku nevysporiadal, ale pristúpil k rozhodnutiu o odvolaní „*arbitrárne a formalisticky*“.

Sťažovatelia namietajú, že «*Súdy oboch stupňov pri posudzovaní rozsahu povinností odporcov vo vzťahu k činnosti nebankových subjektov podľa zákona o investičných spoločnostiach, zákona o kolektívnom investovaní a zákona o bankách upriamili pozornosť na formálnu stránku vymedzenia pôsobnosti daných zákonov a zmluvnú formu a povahu právnych vzťahov nebankových subjektov so svojim klientmi. Formalisticky sa riadili len literou zákona, bez toho, aby vyhodnotili jeho cieľ a účel v kontexte relevantných ústavných princípov a obsahu a rozsahu činnosti nebankových subjektov.*

Pokiaľ súdy oboch stupňov prišli k záveru, že extenzívny výklad relevantných zákonných povinností odporcov nie je možný, tento záver nepodložili žiadnym faktickým ani právnym zdôvodnením. Je preto nepreskúmateľný, a z toho dôvodu právne nespôsobilý.

Považujeme takúto argumentáciu za excesívne formalistickú a neprípustnú. Poukazujeme pri tom na to, že Slovenská republika je demokratickým a právnym štátom. Je navyše členským štátom Európskej únie a zmluvnou stranou Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V takom štáte má štátna moc okrem negatívnej povinnosti nezasahovať do subjektívnych individuálnych práv a slobôd aj povinnosť pozitívnu, a to prijať opatrenia na ich ochranu.

Podľa názoru navrhovateľov nie je v právnom štáte prípustné, aby sa orgán verejnej moci zbavil zodpovednosti dohľadu nad určitým sektorom hospodárskeho života s

poukazom na skutočnosť, že určitá činnosť, respektíve pôsobenie určitého subjektu, nenapĺňajú formálne náležitosti zákonom predvídanej činnosti/pôsobenia v danom sektore. Ako argumentum ad absurdum možno povedať, že pripustenie takejto logiky by znamenalo, že daný orgán verejnej moci nemá nad čím dohliadať, pretože činnosť v súlade s aplikovateľnou legislatívou je v poriadku a činnosť v rozpore s ňou je mimo pôsobnosti daného orgánu.

V tejto súvislosti je podľa sťažovateľov dôležité pripomenúť, že štátna moc v Slovenskej republike pochádza od občanov a jej činnosť je financovaná z ich daní. Štátna moc poskytuje občanom platené služby a nesie zodpovednosť za ich riadne poskytovanie. Riadne poskytovanie znamená okrem iného uvedenie si zodpovednosti z hľadiska účelu a cieľa danej služby a iniciatívu a aktivitu pri hľadaní spôsobov ako ho naplniť.

Občan má právo za „svoje platby“ získať primeranú protihodnotu. Presun moci a s ňou prirodzene aj zodpovednosti na štát sa uskutočnil z dôvodu neschopnosti jedinca zaistiť primeranú ochranu a saturovanie svojich záujmov. Je významné, že činnosť nebankových subjektov svojím rozsahom a nasadením presiahla úroveň schopnosti jednotlivcov zaistiť ochranu svojich záujmov voči nim.

Neprihliadať na vecnú stránku činnosti nebankových subjektov a jej obsahový zásah do finančného a bankového sektora a hospodárstva celkovo pri hodnotení rozsahu zodpovednosti odporcov (najmä odporcov v 2. a 3. rade) je podľa názoru navrhovateľov alibistické a nezlučiteľné s Ústavou.

Pokiaľ ide o čiastkový argument o nemožnosti štátu zasahovať do zmluvných vzťahov súkromnoprávnej povahy medzi nebankovými subjektmi a ich klientmi, i keby tento argument mal byť správny, nerieši časť činnosti nebankových subjektov vo vzťahu k činnosti a úkonom nebankových subjektov s finančnými prostriedkami získanými od individuálnych klientov. Navyše, dozor nad finančným sektorom nemusí mať automaticky za následok zásah do zmluvnej autonómie účastníkov právnych vzťahov súkromnoprávnej povahy, ako to bez zrejmeho dôvodu predpokladajú súdy oboch stupňov.

Odporcovia mali podľa názoru navrhovateľov povinnosť skúmať, či s ohľadom na svoj obsah činnosť nebankových subjektov splňa alebo nespĺňa podmienky stanovené zákonom o investičných spoločnostiach, zákonom o kolektívnom investovaní a zákonom o bankách. Akýkoľvek potenciálny zásah do zmluvnej autonómie by prichádzal do úvahy

až v prípade, ak by sa preukázalo, že z hľadiska svojho obsahu činnosť nebankových subjektov mala spĺňať, ale nespĺňa formálne zákonné kritériá.

Taký zásah by mohol spočívať v priamych opatreniach žalovaných, ak taký postup umožňuje zákon, alebo v podnete O. na prešetrenie okolností nasvedčujúcich tomu, že mohlo dôjsť k spáchaniu trestného činu neoprávneného podnikania. Žalovaní teda mali konkrétnu právnu povinnosť, nesplnenie ktorej môže založiť zodpovednostný vzťah štátu za spôsobenú škodu.

Súdy oboch inštancií účelovo zužujú pohľad na fungovanie nebankových subjektov výlučne na vzťah jedného klienta, v závislosti od typu zmluvy či už požičiavateľ, tichý spoločník či člen družstva, voči jednému subjektu – nebankovému subjektu, kde správne používajú argumentáciu o neprípustnosti zasahovania štátu do súkromnoprávných vzťahov. Súdy však, podľa nášho názoru, účelovo prehliadajú skutočnosť, že v uvedenom prípade nešlo o jednotlivé samostatné právne akty, ale hromadné investovanie veľkého množstva súkromných subjektov. Bez ohľadu na právnu podstatu úkonov, ktoré navrhovatelia vykonali, pri posudzovaní v kontexte celej šírky právnych vzťahov sa činnosť nebankových subjektov nedá nazvať inak ako hromadným investovaním.»

Sťažovatelia tvrdia, že im bola v konaní pred všeobecnými súdmi „závažným spôsobom odňatá možnosť konať pred súdom“, pričom v tejto súvislosti poukazujú na niektoré rozhodnutia ústavného súdu, v ktorých vyslovil porušenie základného práva na súdnu ochranu alebo práva na spravodlivé súdne konanie z dôvodov absencie dostatočného odôvodnenia, arbitrárnosti rozhodnutí, formalistického prístupu pri rozhodovaní, nepreskúmateľnosti rozhodnutí v dôsledku procesných pochybení a pod.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnostiach sa sťažovatelia domáhajú, aby ústavný súd o ich sťažnostiach nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa M. V... [(v sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 8846/2013, pozn.),... Š. Š..., nar... (v sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 8847/2013, pozn.),... Š. Š., nar... (v sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 8848/2013, pozn.)], na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, bolo postupom Okresného súdu Bratislava I a postupom Krajského súdu v Bratislave porušené.

2. *Rozhodnutie Okresného súdu Bratislava I. č. k. 9 C/152/2004, rozhodnutie Krajského súdu č. k. 4 Co/471/2010 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo/243/2011 ruší a vec vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.*

3. *Sťažovateľovi M. V... [(v sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 8846/2013, pozn.),... Š. Š... nar... (v sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 8847/2013, pozn.),... Š. Š... nar... (v sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 8848/2013, pozn.)] priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 3.000,- Eur (slovom: tritisíc eur), ktoré sú mu Okresný súd Bratislava I a Krajský súd v Bratislave povinní spoločne a nerozdielne vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*

4. *Okresný súd Bratislava I a Krajský súd v Bratislave sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť trovy právneho zastúpenia (2 právne úkony v zmysle § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 16 ods. 3 Vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb) sťažovateľovi M. V... [(v sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 8846/2013, pozn.),... Š. Š... nar... (v sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 8847/2013, pozn.),... Š. Š... nar... (v sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 8848/2013, pozn.)], v sume 323,92 Eur (slovom tristodvadsaťtri eur a 92 centov), na účet advokátskej kancelárie H., s. r. o... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“*

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

II.1 K spoločnému prerokovaniu vecí

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha vecí to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie vecí, ktoré sa už začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde však možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

Zo spisov ústavného súdu vedených pod sp. zn. Rvp 8846/2013, sp. zn. Rvp 8847/2013 a sp. zn. Rvp 8848/2013 vyplýva, že tieto veci spolu skutkovo súvisia, pretože ide o sťažnosti, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva

na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 152/2004 a jeho rozsudkom z 10. júna 2010, postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 471/2010 a jeho rozsudkom z 25. mája 2011, ako aj porušenie bližšie neoznačeného základného práva uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 243/2011 z 11. decembra 2012. Navyše, všetci sťažovatelia sú zastúpení tým istým právnym zástupcom a ich sťažnosti sú po formálnej aj obsahovej stránke takmer identické.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd v záujme hospodárnosti konania podľa § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 112 ods. 1 OSP rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 152/2004 a jeho rozsudkom z 10. júna 2010

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovatelia boli oprávnení podať proti rozsudku sp. zn. 9 C 152/2004 z 10. júna 2010 a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, odvolanie (čo aj urobili), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľov v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosti v časti smerujúcej proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na ich prerokovanie (m. m. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, IV. ÚS 155/2010, III. ÚS 566/2012).

II.3 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 471/2010 a jeho rozsudkom č. k. 4 Co 471/2010 z 25. mája 2011

Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti sťažovateľov ústavný súd považuje za potrebné poukázať aj na ustálené východisko uplatňované v konaniach o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcich proti rozhodnutiam všeobecných súdov, v zmysle ktorého vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou

ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy [a tiež práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)] je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. K porušeniu tohto základného práva by mohlo dôjsť predovšetkým vtedy, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 216/06).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany

dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02).

Integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a tiež práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

Ústavný súd, vychádzajúc zo svojej ustálenej judikatúry, preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, pričom považoval za potrebné poukázať na relevantnú časť jeho odôvodnenia, v ktorej sa okrem iného uvádza:

„Zodpovednosť podľa § 18 ods. 1 zák. č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo nesprávnym úradným postupom je jednou z foriem objektívnej zodpovednosti štátu /bez ohľadu na zavinenie/, keď štát zodpovedá za škodu, pokiaľ by boli splnené tri podmienky, t. j. existencia škody /majetkovej ujmy

vyjadriteľnej v peniazoch/nesprávny úradný postup orgánu štátu a príčinná súvislosť medzi škodou a nesprávnym úradným postupom. Zákon č. 58/1969 Zb. bližšiu definíciu pojmu nesprávneho úradného postupu nekonkretizuje, podľa obsahu však môže ísť o akúkoľvek činnosť spojenú s výkonom právomoci určitého štátneho orgánu, ak pri tomto výkone alebo v súvislosti s ním dôjde k porušeniu pravidiel stanovených právnymi normami pre jeho konanie, alebo porušeniu poriadku, ktorý vyplýva z povahy, funkcie alebo cieľov tejto činnosti.

V súvislosti s pojmom príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a vzniknutou škodou ide vlastne o objasnenie príčin, ktoré viedli k vzniku určitého výsledku, t. j. v danom prípade k zisteniu, či by navrhovateľovi škoda nevznikla, nebyť ním označovaného nesprávneho úradného postupu orgánu štátu, v dôsledku ktorého nemohla pri obvyklom priebehu veci doceliť návratnosť vložených finančných prostriedkov, a to preto, že odporca porušil dôležitú povinnosť vyplývajúcu mu zo zákona. Pritom zmluva o pôžičke, či iná zmluva je dvojstranný právny úkon, ktorý vzniká súhlasným prejavom vôle jeho účastníkov a pre svoju platnosť vyžaduje, aby netrpeli vadami, ktoré by ich robili neplatnými, čo by bolo vtedy, keby neboli uzavreté slobodne a vážne, t. j. keby trpeli vadami vôle, alebo by neboli uzavreté určite a zrozumiteľne, t. j. keby trpeli vadami prejavu vôle /§ 37 Obč. Zák./, alebo vtedy, keby boli urobené osobou konajúcou v duševnej poruche, hoci aj prechodnej, ktorá by ju pre tento právny úkon robila neschopnou /§ 38 ods. 2 Obč. zák./, t. j. takou osobou, ktorá nedokáže posúdiť následky svojho konania.

V danom prípade navrhovateľka (sťažovatelia pozn.) ničím nepreukázala, že by jej odporca svojou nečinnosťou spôsobil škodu, pretože na základe vlastnej vôle uzavrel s B., s. r. o. zmluvu o pôžičke z objektívneho hľadiska nevzbudzujúcu pochybnosti o zamýšľaných právnych účinkoch, ktoré zákon s takým prejavom vôle spája. Íšlo o prejav vôle účastníkov, či do určitého právneho vzťahu vstúpia alebo nie, či na seba prevezmú právo alebo určitú právnu povinnosť a aký bude obsah a forma tohto právneho vzťahu. Pokiaľ zmluvne dohodnuté podmienky potom obe strany akceptovali a spočiatku zrejme aj plnili, nebolo možné, aby do týchto súkromno-právnych vzťahov zasahovali štátne orgány, t. j. odporca, nakoľko by tým porušil zmluvnú autonómiu účastníkov.

Z týchto dôvodov možno vylúčiť zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom, podľa § 18 ods. 1 zák. č. 58/1969 Zb. príčinnú súvislosť medzi škodou

a postupom odporcov, ako aj ich zodpovednosť podľa § 415 Obč. zák., preto odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny podľa § 219 O. s. p. potvrdil.“

Vychádzajúc predovšetkým z citovaného, ústavný súd zastáva názor, že napadnutý rozsudok krajského súdu obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s názorom krajského súdu nestotožňujú, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) opakovane zdôrazňuje, že základné právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Podľa názoru ústavného súdu je odôvodnenie rozsudku krajského súdu sp. zn. 4 Co/471/2010 z 25. mája 2011 zrozumiteľné a vnútorne logicky previazané, pričom vychádza zo skutkových okolností posudzovanej veci a ústavne konformnej interpretácie a aplikácie relevantných právnych noriem. Napadnuté rozhodnutie nevykazuje znaky svojvôle, pričom je ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnené a zrozumiteľne z neho vyplýva, k čomu v ňom krajský súd dospel na základe svojich vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd v posudzovanej veci nie je oprávnený ani povinný nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, IV. ÚS 110/03).

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní konštatuje, že medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažností na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o jeho

porušení. Ústavný súd preto sťažnosti sťažovateľov v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnené.

II.4 K namietanému porušeniu bližšie neoznačeného základného práva uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 243/2011 z 11. decembra 2012

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí rozsah predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011).

Návrh rozhodnutia (petit) musí byť vymedzený presne, určito a zrozumiteľne [v súlade s čl. 127 ods. 2 a 3 ústavy a § 56 v spojení s § 50 ods. 1 a 3 zákona o ústavnom súde], teda takým spôsobom, aby mohol byť východiskom pre rozhodnutie ústavného súdu v uvedenej veci (napr. II. ÚS 37/02, III. ÚS 17/03, III. ÚS 234/04). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní zistí, že návrh na rozhodnutie (petit) uvedené požiadavky nespĺňa, môže takúto sťažnosť odmietnuť pre nespĺnenie zákonom predpísaných náležitostí, a to zvlášť vtedy, ak je sťažovateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátom).

Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony

boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 117/05, II. ÚS 236/07, IV. ÚS 267/08).

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov, ústavný súd poukazuje najmä na bod 2 návrhu rozhodnutia (petitu) sťažností.

Pokiaľ ide o napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu, toto sťažovatelia síce aspoň druhovo špecifikovali (uznesenie), pričom dátum jeho vyhlásenia vyplýva z prílohy sťažnosti, avšak vo vzťahu k nemu neoznačili (ani v petite, ani v odôvodnení sťažností), k porušeniu akého ich práva malo týmto uznesením najvyššieho súdu dôjsť, pričom svoj návrh obmedzili len na požiadavku, aby ústavný súd „... *uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo/243/2011 zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie*“.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že túto časť petitu obsiahnutú vo všetkých posudzovaných sťažnostiach nemožno považovať za jasnú a zrozumiteľnú, teda takú, aby mohla byť východiskom pre rozhodnutie ústavného súdu v posudzovanej veci.

Ústavný súd zdôrazňuje, že také nedostatky v zákonom predpísaných náležitostiach, aké majú posudzované sťažnosti (v tejto časti), nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 409/04). Nedostatok, resp. nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí návrhu účastníka konania je v zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu dôvodom odmietnutia sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (podobne napr. IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05, III. ÚS 210/09, III. ÚS 32/2011).

Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosti sťažovateľov pri predbežnom prerokovaní v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

Nad rámec už uvedeného ústavný súd poukazuje aj na to, že sťažovatelia si nesplnili ani povinnosť vyplývajúcu im z § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde, v zmysle ktorého je potrebné k sťažnosti priložiť kópiu právoplatného rozhodnutia (k sťažnostiam je pripojená len kópia namietaného uznesenia najvyššieho súdu, aj to bez vyznačenej doložky právoplatnosti, pozn.).

Vzhľadom na odmietnutie sťažností ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov uplatnenými v ich sťažnostiach.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júla 2013